

Antropologia nowych mediów

WYKŁAD 9

dr Krzysztof Gajewski
Instytut Badań Literackich
Polskiej Akademii Nauk

1 Duchowa genealogia mediów elektronicznych

- Hermes — posłaniec (*messenger*), pośrednik między bogami i ludźmi
- Tot, bóg magii i wynalazków i król Tamuz
- Eric Havelock: idea ma tę samą etymologię co video, Platónskie idee mają charakter wizualny
- Hermes Trismegistos, *Corpus hermeticum*, hermetyzm, hermeneutyka

2 Dzieje elektryczności: od magii do nauki

- alchemia: Merkury=rtęć
- Benjamin Franklin (1706-1790) — dowód elektrycznej natury piorunu, wynalazek piorochronu
- Franz Mesmer (1734-1815) — fluid (vs. eteru Newtona), magnetyzm zwierzęcy
- Luigi Galvani (1737-1798) — elektryczność zwierzęca (żabie udka)
- Alessandro Volta (1745-1827) — ogniwo elektryczne
- Michael Faraday (1791-1867) — indukcja elektromagnetyczna, silnik elektryczny
- Mary Shelley (1797-1851), *Frankenstein* — elektryczność ożywiająca
- James Maxwell (1831-1879) — elektryczność = magnetyzm

3 Historia elektrycznych środków przekazu

- Samuel Morse (1791-1872) — elektryczny telegraf i alfabet, pierwszy kabel między Baltimore i Waszyngtonem
- Graham Bell (1847-1922) — logopeda, pracował nad wzmacniaczem dźwięku dla niesłyszących
- Dagerotyp, fonograf, telegraf, telefon — „O Boże, to mówi!”. Ludzka psychę przeniesioną na maszynę, spotkanie z Doppelgängerem (*Uhheimlichkeit* Freuda)
- Nikola Tesla (1856-1943) — wynalazca radia (nie Marconi, który dostał za to Nobla), sztuczne błyskawice, bezprzewodowy przesył energii

4 Gnoza i kult informacji

- Gnostycyzm, manicheizm: wąż jest symbolem poznania, Raj uludą stworzoną przez Złego Demiurga
- Y2K i millenaryzm
- Kartezjusz: duch w maszynie
- Informacja — między nowością a przewidywalnością
- Norbert Wiener (1894-1964)
  - Entropia — miara dezorganizacji układu
  - Informacja — miara organizacji układu
- Claude Shannon (1916-2001) — teoria informacji, telefoniczny przekaz komunikatu bez zakłóceń
- Yves Winkin — Telegraf i orkiestra
- DNA (Watson, Crick) — kult informacji, Księga Natury, AGCT jak JHWH

5 Religie technologii i technologia w religiach

- Masoneria — wywodzi się od Hiram Abiego, budowniczego Świątyni Salomona
- Ekstropiści — czciciele siły samoorganizacji, wierzą w możliwość wiecznego życia, w możliwość przekraczania ograniczeń biologii i przeniesienia ludzkiej duszy do maszyny
- Kościół scjentologiczny (L. Rona Hubbard) — e-metr, elektropsychomierz

- Raelianie (Claude Vorilhon)
- Kultury cargo (Spotting)
- II Sobór Watykański, Dekret o środkach społecznego przekazywania myśli (Paweł VI)

Literatura

- [1] Erik Davis, Techgnoza. Mit, magia + mistycyzm w wieku informacji, przeł. J. Kierul, Poznań 2002.
- [2] Marvin Harris, Krowy, świnie, wojny i czarownice. Zagadki kultury, przeł. K. Szerer, Warszawa 1985.
- [3] Eric A. Havelock, Przedmowa do Platona. przeł. P. Majewski, Warszawa 2007.
- [4] Yves Winkin, Telegraf i orkiestra, w: Antropologia słowa, red. G. Godlewski, Warszawa 2005.